

ОФІЦІЙНИЙ РОЗДІЛ

- *Проблеми функціонування та розвитку нової моделі ринку електричної енергії в Україні (доповідач — доктор технічних наук І.В. Блінов)*
- *Атлас «Населення України та його природна і культурна спадщина» (доповідач — академік НАН України Л.Г. Руденко)*
- *Про нагородження відзнаками НАН України та Почесними грамотами НАН України і Центрального комітету профспілки працівників НАН України (доповідач — академік НАН України В.Л. Богданов)*
- *Кадрові та поточні питання*

ІЗ ЗАЛИ ЗАСІДАНЬ ПРЕЗИДІЇ НАН УКРАЇНИ 3 лютого 2021 року

Засідання Президії НАН України 3 лютого 2021 р. відбулося у режимі відеоконференції під головуванням президента НАН України академіка НАН України Анатолія Глібовича Загороднього.

Члени Президії НАН України заслухали наукову доповідь заступника директора Інституту електродинаміки НАН України доктора технічних наук **Ігоря Вікторовича Блінова** про проблеми функціонування та розвитку нової моделі ринку електричної енергії в Україні (докладніше див. с. 20).

У доповіді було наголошено, що в умовах інтеграції електроенергетичної галузі України до європейської електроенергетичної системи актуальним напрямом досліджень є аналіз наслідків об'єднання ринку електричної енергії України з ринками європейських країн та підготовка науково обґрунтованих пропозицій, що мають забезпечити збереження національних інтересів та виконання вимог Закону України «Про ринок електричної енергії».

В Інституті електродинаміки НАН України проведено комплекс наукових та науково-дослідних робіт з визначення науково-практичних засад організації функціонування і розвитку ринку електричної енергії України, в тому числі й у рамках цільового міждисциплінарного проєкту «Науково-технічні та економіко-екологічні засади низьковуглецевого розвитку України», що виконується спільно установами Відділення фізико-технічних проблем енергетики, Відділення економіки та Відділення наук про Землю НАН України.

Зокрема, розроблено як засоби моделювання окремих організованих сегментів ринку електричної енергії, таких як ринок «на добу наперед» та балансуючий ринок, так і засоби комплексного моделювання. Досліджено вплив нової лібералізованої моделі ринку електричної енергії на тенденції і перспективи розвитку енергетичного комплексу країни.

Для оцінювання наслідків об'єднання ринку електроенергії України з ринками країн Європи було розроблено нові методи та моделі, використання яких дозволило сформулювати вимоги щодо надання допоміжних послуг з регулювання режимів роботи електроенергетичної системи України та підготувати відповідні рекомендації щодо поетапної інтеграції вітчизняного енергоринку до загальноєвропейського ринку електричної енергії.

Створено та обґрунтовано методологію оцінювання впливу відпуску електроенергії, виробленої з відновлюваних джерел енергії (ВДЕ), на ринкову вартість електричної енергії в Україні. Удосконалено наявні і розроблено нові методи короткострокового прогнозування відпуску електроенергії з альтернативних джерел, а також методи прогнозування і оцінювання якості прогнозу обсягів відпуску електроенергії ВДЕ-станціями, досліджено вплив ВДЕ на процеси ціноутворення та вартість електроенергії для кінцевого споживача.

Зазначені розробки Інституту електродинаміки НАН України впроваджено в практичну діяльність Міністерства енергетики України, НЕК «Укренерго», ДП «Гарантований покупець», Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, та низки підприємств галузі.

Важливим напрямом забезпечення функціонування та розвитку нової моделі ринку електроенергії в Україні є впровадження сучасних міжнародних та європейських стандартів із забезпечення керування електроенергетичними системами і ринками електричної енергії з урахуванням вимог щодо безпеки інформаційного обміну. Напрацювання Інституту у сфері стандартизації сприяли впровадженню в Україні понад 150 міжнародних та європейських стандартів.

В обговоренні доповіді взяли участь начальник управління інноваційних технологій Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, В.І. Попович; директор ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН

Виступ доктора технічних наук Ігоря Вікторовича Блінова

України» академік НАН України В.М. Геєць; академік-секретар Відділення фізико-технічних проблем енергетики НАН України, директор Інституту електродинаміки НАН України академік НАН України О.В. Кириленко; директор Інституту проблем моделювання в енергетиці ім. Г.Є. Пухова НАН України член-кореспондент НАН України В.В. Мохор; віцепрезидент НАН України член-кореспондент НАН України О.О. Рафальський; академік-секретар Відділення загальної біології НАН України академік НАН України В.Г. Радченко; почесний директор Інституту археології НАН України академік НАН України П.П. Толочко; голова Донецького наукового центру НАН України та МОН України, директор ДУ «Інститут економіко-правових досліджень ім. В.К. Макутова НАН України» член-кореспондент НАН України В.А. Устименко; радник Президії НАН України академік НАН України І.Р. Юхновський; голова Західного наукового центру НАН України і МОН України, директор Фізико-механічного інституту ім. Г.В. Карпенка НАН України академік НАН України З.Т. Назарчук.

Президія НАН України відзначила важливість та актуальність прикладних розробок Інституту електродинаміки НАН України, спрямованих на науково-методичне обґрунтування організації та функціонування ринку електроенергії в Україні, прогнозування відпуску та споживання електричної енергії, об'єднання енергоринку України з ринками країн Євро-

У залі засідань Президії НАН України

пи, і наголосила, що запровадження лібералізованого ринку електроенергії ставить перед профільними установами НАН України низку актуальних завдань з науково-методичного супроводу розвитку енергетики з урахуванням державної політики сучасного періоду.

* * *

Далі члени Президії НАН України заслухали наукову доповідь почесного директора Інституту географії НАН України академіка НАН України **Леоніда Григоровича Руденка** про новостворений атлас «Населення України та його природна і культурна спадщина» (стендограму див. на с. 29).

У доповіді зазначено, що гармонійний розвиток населення, орієнтований на розкриття його творчого потенціалу, є особливо актуальним аспектом сучасного світового та європейського світогляду. Яскравим прикладом цього є дослідження національної природної та культурної спадщини як чинника ідентичності народу і збереження його історичної пам'яті.

Охорона, збереження і використання об'єктів природної і культурної спадщини у суспільному житті належать до пріоритетних напрямів державної політики у сфері культури. Крім того, підписання Україною низки міжнародних конвенцій у цій сфері зумовлює її міжнародно-правові зобов'язання перед світовою спільнотою.

Верховна Рада України у 2018 р. провела парламентські слухання «Стан, проблеми та перспективи охорони культурної спадщини в

Україні» і за їх результатами прийняла відповідні рекомендації. Виконання визначених у цьому документі завдань щодо «забезпечення створення національної інфраструктури геопросторових даних» і «функціонування електронного інформаційного ресурсу культурної спадщини та культурних цінностей» має сприяти створенню сучасних картографічних творів.

В Інституті географії НАН України на основі розробленої концепції, класифікації та систематизації об'єктів дослідження створено перший в Україні інтерактивний атлас «Населення України та його природна і культурна спадщина». Метою цієї розробки є надання актуальної інформації та сучасних знань про історичні етапи розвитку населення України як суб'єкта формування національної природної та культурної спадщини, виявлення закономірностей та особливостей її становлення, структури, поширення та функціонування.

Важливість розробки полягає у використанні атласу як ресурсу для інформаційної підтримки планування збалансованого регіонального та державного розвитку в напрямі гуманізації суспільства, що сприятиме якісній законодавчій діяльності у сфері національної спадщини, розробленню та вдосконаленню нормативних документів різного типу, змісту та призначення відповідно до вже ратифікованих Україною міжнародних конвенцій стосовно охорони культурної і природної спадщини.

Розроблений атлас є сучасним інтерактивним картографічним вебресурсом, який інтегрує функціональні можливості ГІС- та інтернет-технологій і відкриває користувачам доступ до географічної інформації (геоданих), дозволяє оперувати нею, включно з можливістю просторових запитів з візуалізацією результатів, аналізу геоданих і побудови різних моделей.

В обговоренні доповіді взяли участь президент НАН України академік НАН України А.Г. Загородній; віцепрезидент НАН України, голова Секції фізико-технічних і математичних наук НАН України академік НАН України В.Л. Богданов; віцепрезидент НАН України, голова Секції суспільних і гуманітарних наук

НАН України академік НАН України С.І. Пирожков; голова Західного наукового центру НАН України і МОН України, директор Фізико-механічного інституту ім. Г.В. Карпенка НАН України академік НАН України З.Т. Назарчук; почесний директор Інституту археології НАН України академік НАН України П.П. Толочко; академік-секретар Відділення загальної біології НАН України академік НАН України В.Г. Радченко.

Президія НАН України схвалила діяльність Інституту географії НАН України, спрямовану на формування інфраструктури геопросторових даних про природу, населення та культурну спадщину України, і доручила розробникам атласу «Населення України та його природна і культурна спадщина» оформити авторські права на нього, здійснити тиражування на дисках для розповсюдження в управлінських структурах держави і серед населення та підготувати його паперову версію.

* * *

Далі Президія НАН України розглянула питання про присудження Золотої медалі імені В.І. Вернадського НАН України. Відповідно до Положення про Золоту медаль імені В.І. Вернадського Національної академії наук України (постанова Президії НАН України від 09.07.2003 № 190) постановили присудити за результатами конкурсу 2020 р. Золоту медаль імені В.І. Вернадського НАН України академіку НАН України **Антону Григоровичу Наумовцю** за видатні досягнення в галузі наноелектроніки і фізики поверхні та професору Віденського університету **Антону Цайлінгеру** (Anton Zeilinger) за видатні досягнення в галузі квантової електроніки і здійснення телепортації фотонів.

* * *

Члени Президії НАН України розглянули також низку поточних питань:

- заслухали інформацію академіка НАН України А.Г. Загороднього про організацію виконання рішення Національної ради України з питань розвитку науки і технологій від 12 січня 2021 р. (протокол № 4);

- затвердили присудження Національною академією наук України премій імені видатних учених України за підсумками конкурсу 2020 р.;

- затвердили присудження премій НАН України для молодих учених і студентів за кращі наукові роботи за підсумками конкурсу 2020 р.;

- ухвалили постанову про нагородження молодих учених і студентів закладів вищої освіти грамотами Президії НАН України за підсумками конкурсу 2020 р.;

- прийняли рішення про встановлення розміру премій НАН України за підсумками конкурсів 2020 р.;

- розглянули питання про подання працівників наукових установ Відділення фізико-технічних проблем енергетики НАН України до нагородження Почесною грамотою Кабінету Міністрів України;

- оголосили конкурс на заміщення посади директора Національного історико-археологічного заповідника «Ольвія» Національної академії наук України;

- затвердили план заходів з відзначення 75-річчя Інституту металофізики ім. Г.В. Курдюмова НАН України;

- заслухали інформацію про відзначення 70-річчя Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України.

Затверджено:

- академіка НАН України **Лобанова Леоніда Михайловича** на посаді заступника директора з наукової роботи Інституту електрозварювання ім. Є.О. Патона НАН України;

- члена-кореспондента НАН України **Шаповалова Віктора Олександровича** на посаді заступника директора з наукової роботи Інституту електрозварювання ім. Є.О. Патона НАН України;

- члена-кореспондента НАН України **Ахоніна Сергія Володимировича** на посаді заступника директора з наукової роботи Інституту електрозварювання ім. Є.О. Патона НАН України;

- члена-кореспондента НАН України **Познякова Валерія Дмитровича** на посаді заступника директора з науково-технічної роботи Інституту електрозварювання ім. Є.О. Патона НАН України;

- доктора технічних наук **Максимова Сергія Юрійовича** на посаді заступника директора з наукової роботи Інституту електрозварювання ім. Є.О. Патона НАН України;

- академіка НАН України **Фірстова Сергія Олексійовича** на посаді заступника директора з наукової роботи Інституту проблем матеріалознавства ім. І.М. Францевича НАН України;

- члена-кореспондента НАН України **Рагулю Андрія Володимировича** на посаді заступника директора з наукової роботи Інституту проблем матеріалознавства ім. І.М. Францевича НАН України;

- доктора технічних наук **Баглюка Геннадія Анатолійовича** на посаді заступника директора з наукової роботи Інституту проблем матеріалознавства ім. І.М. Францевича НАН України;
- кандидата технічних наук **Клочкова Ілліо Михайловича** на посаді ученого секретаря Інституту електрозварювання ім. Є.О. Патона НАН України;
- кандидата фізико-математичних наук **Каргузова Валерія Васильовича** на посаді ученого секретаря Інституту проблем матеріалознавства ім. І.М. Францевича НАН України.

Відзнакою НАН України «За професійні здобутки» нагороджено:

- заступника директора Державної установи «Інститут всесвітньої історії НАН України» кандидата економічних наук **Богдановича Івана Івановича** за багатолітню плідну творчу працю, вагомі здобутки в науково-організаційній роботі та особистий внесок у розвиток Інституту.

Подякою НАН України відзначено:

- заступника директора з інженерно-технічних питань Інституту електрозварювання ім. Є.О. Патона НАН України **Куцака Валерія Стефановича** за багатолітню плідну працю, вагомий особистий внесок в інженерно-технічне забезпечення діяльності трудово-

го колективу Інституту та активне сприяння впровадженню його інноваційних розробок у промисловість.

Почесною грамотою Президії НАН України і Центрального комітету профспілки працівників НАН України нагороджено:

- заступника директора з наукової роботи Інституту прикладної фізики НАН України доктора фізико-математичних наук **Холодова Романа Івановича** за багатолітню плідну працю вченого, вагомі творчі здобутки у галузі теоретичної фізики, особистий внесок у співробітництво Інституту із закладами вищої освіти та координацію роботи наукових підрозділів установи;
- головного наукового співробітника Інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України доктора юридичних наук **Кубка Євгена Борисовича** за багатолітню плідну працю вченого і педагога, вагомі творчі здобутки та особистий внесок у дослідження питань вдосконалення системи правового забезпечення державного управління;
- старшого наукового співробітника Інституту історії України НАН України кандидата історичних наук **Єфіменка Геннадія Григоровича** за багатолітню плідну творчу працю та вагомий особистий внесок у розвиток вітчизняної історичної науки.

За матеріалами засідання підготувала О.О. Мележик